

SotePeda24/7

Webinaarisarja 3/7

29.09.2020

DIGISOTEN ETIIKKA

Linkki webinaariin: <https://urly.fi/1FBf>

Ohjelma

Tekoäly ja digitalisaation eettiset haasteet

13.00- 14.00

Tervetuloa

Arja Koski, Lehtori, FT, THM, DIAK

Päivi Sanerma, Tutkimuspäällikkö, KT, HAMK SMART

Kuinka tekoäly muuttaa toimijuutta?

Jaana Hallamaa, Sosiaalietiikan professori, Helsingin yliopisto, ETAIROS-hanke (Strategisen tutkimuksen neuvosto)

Eettiset haasteet digitalisaatiossa

Raija Koskinen, Lehtori, VTM, HAMK

Tulevaisuuden työ ja eettinen osaaminen

14.00- 15.00

Eettinen osaaminen muutoksessa

Pia Tauriainen, Lehtori, TtM, DIAK

Asiakaslähtöinen ja eettinen sote-alan työn tulevaisuus

Kristiina Helminen, Lehtori, TtT, LAB

Eettinen toimintamalli ja kehittyvä pedagogiikka

Päivi Sihvo, Lehtori, THM, KARELIA

Loppukeskustelu

Arja Koski ja Päivi Sanerma

Eettiset haasteet digitalisaatiossa

Raija Koskinen, Lehtori, VTM, HAMK

Digitalisaatio haastaa kysymään eettistä ymmärrystä elämästä ja toiminnasta:

- Mikä on ihminen?
- Mitä ovat digitalisaation mahdollistavat teknologiat?
- Mikä on näiden teknologioiden luonne?
- Millaista toimintaa nämä teknologiat tuottavat ja ylläpitävät?
- Millä tavoin ihminen ja teknologiat kietoutuvat toisiinsa ja mitä siitä seuraa?

Istahdan
seuraasi,
hyvä
Kyborgitar.
Kehystellen.

Istahdan seuraasi, hyvä Kyborgitar. Kehystellen.

Katsominen, rajaaminen ja uusien näkökulmien hakeminen ovat elämässä sekä kuvien katsomisessa ja tekemisessä huikaisevia asioita. Näiden teemojen äärelle olen palannut yhä uudelleen: Leikitellen, ihmetellen ja sitten ihan konkreettisesti kehystellen.

Kehyksillä pyrin rajaamaan, asettamaan jotakin edes hetkeksi paikalleen. Tämä tavoite on elämälle vieras. Silti, ihmisen osana on tuota pysäytyskuvaa hakea. Otetta olisi saatava jostakin. Pystyäkseen toimimaan ja elämään, on minun ihmisenä saatava jostain kiinni, voitava kiinnittää toimintani johonkin, ellettävä elämääni suhteessa toisiin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan. Samalla elämä soljuu eteenpäin, tutuissakin uomissaan. Yllättämääinkin elämä kykenee, joka päivä. Elämä virtaa. Vesi virtaa. Elämä on liikettä.

Kehysten sisälle ja ulkopuolelle jääviä sisältöjä ja kaikenlaista silppua on paljon. Olen pulassakin näiden moninaisuuksiin vievien kehystysten kanssa. Moneuksien paljous tuottaa tungoksen ja ahtauden, sanoihinkin. Seuraavassa hetkessä tuo sama paljous ja moneus vaihtuu karnevaaliriemuun, väärän kuninkaan päivään, kaikkien aineisten ylösalaisin asettamiseen. Mitä enemmän, sen lystikkäämpää! Näiden tiloista toiseen tempoutumisten keskellä arjesta tulee pyhää, pyhästä arkea. Valkoisesta mustaa, mustasta valkoista. Ei, kaikesta tulee kirjavaa ja sitten kaikki värit katoavat mustaan. Kuinka voimattomia näissä pyörteissä ovat sekä koskettavat kuvat että lyijynä riipuvat kehukset.

Istun seurassasi, Kyborgitar. Kuka oikein olet? Mihin kuvaan ja raamiin saan sinut sopimaan? Haastat minun tutut kuvani ja kehysesni. Hämmennät ihmisenä oloni perustaa. Kuinka paljon minuun voisi lisätä tekniikkaa, että tuntisin vielä itseni. Elät vedestä Kyborgitar. Paitsi vedestä, elät myös loputtomista vaihteluista nollan ja ykkösen yhdistelmiä. Sisäinen ja ulkoinen, mieli ja aine – sillat näiden välillä. Istun seurassasi. Vain leikin kautta saan hämmennykseni keskellä jotakin otetta siihen, mitä edustat, hyvä Kyborgitar. Siispä jatkan: Kehystellen, ihmetellen ja leikitellen.

Käsitteenä ja yksinkertaisesti ilmaisten kyborgi (engl. cyborg) tarkoittaa biologista eliötä, johon on yhdistetty tekniikkaa.

"In an era so filled with wondrous and frightening things, the age of space for example, and the impending take-over by the computer and other machines, another development is taking place with little notice by the average person, unless he or she happens to be one of the new developments. In our midst, and growing steadily in numbers, is the latest evolutionary step in man, sometimes called by the odd name of "cyborg". Unheralded though it is, this hybrid human may well be a forerunner of the men of the future." D.S. Halacy (1965) Cyborg: Evolution of the Superman.

EETTINEN OSAAMINEN MUUTOKSESSA

PIA TAURIAINEN, Lehtori, TtM, Diak

- EETTINEN OSAAMINEN käsitteenä
- Kumpuaa toisen ihmisen kunnioittamisesta
- Ilmenee herkkyytenä kuulla ja ymmärtää toista ihmistä
- Sisältää kyselevän, avoimen asenteen ja ihmettelyn → mahdollistaa eettisten dilemmojen/ristiriitojen tunnistamisen
- Luonteeltaan dialogista
- Eettisiä kysymyksiä koskevien ratkaisujen esittäminen, niiden perusteleminen ja päätöksenteon tukeminen kuuluvat jokaisen sosiaali- ja terveydenhuoltoalaa koskevissa tehtävissä toimivan ammattilaisen eettiseen osaamiseen

MILLAISTA EETTISTÄ OSAAMISTA DIGITALISAATIO EDELLYTTÄÄ?

- Yleisesti hyväksyttyjä eettisten periaatteiden ja lainsäädännön (tietoa ja taitoa) noudattamista niin sotealan kuin teknologian näkökulmasta
- Herkkyyttä tunnistaa digitalisaatioon liittyviä eettisiä dilemmoja
- Rohkeutta nostaa esille eettiset kysymykset esille
- Moniammatillisuutta & yhteistyötä
- Dialogisuutta, ratkaisujen etsimistä dilemmoihin
- Elinikäistä oppimista

Eettinen osaaminen – kasvua ja kehittymistä

Asiakaslähtöinen ja eettinen sote-alan työn tulevaisuus

Kristiina Helminen, Lehtori, TtT, LAB

Työntekijöiden osaamisen tulevaisuus:

- Tulee olla aloitteellisia muutosvaiheessa ja osallistua myös kansainväliseen keskusteluun
- Kyky hyödyntää uutta tutkimustietoa sote-alan arvolähtökohdista käsin
- Muuttuvien kulttuuristen kysymysten tunnistaminen
- Asiakkaiden kohtaamisen taidot uusissa vuorovaikutuskanavissa
 - Yksilöllinen, kokonaisvaltainen ja voimavaralähtöinen
 - Tekniset taidot (asiakas/työntekijä)
- Jatkuvasti päivittyvä tieto siitä, millaisten tietojen katseluun on oikeus

Eettinen toimintamalli ja kehittyvä pedagogiikka

Päivi Sihvo, Lehtori, THM, KARELIA

- SotePeda –hankkeen tavoitteena on ollut eettisen toimintamallin kehittäminen etiikan opetukseen
- Eettisen toimintamallin kehittämistyö on tapahtunut yhteiskehittämisenä, jossa on hyödynnetty toimintatutkimuksellista lähestymistapaa.
- Toimijoita on osallistettu kehittämistyöhön tulevaisuustyöpajojen ja (virtuaalisten) eettisten foorumeiden avulla.

Eettinen toimintamalli koulutuksen ja työelämän käyttöön

- Malli on rakennettu monitoimijaisen sote-alan digitalisoituvaan toimintaympäristöön sovellettavaksi.
- Eettisen toimintamallin tavoitteena on toimia työvälineenä eettisten asioiden tunnistamisessa, arvioinnissa, päätöksenteossa ja eettisessä toiminnassa sote-alan työssä ja koulutuksessa.
- Mallin taustalla on dialogisen oppimisen malli, jota sovelletaan eettiseen ongelmanratkaisuun ja etiikan oppimiseen.

Eettisen toimintamallin viisi osiota

Malli sisältää viisi osiota, jotka muodostavat kokonaisuuden ja ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa suhteessa toisiinsa:

- **Eettisen toiminnan reflektiivinen prosessi**
- Eettistä toimintaa ohjaavat ja edistävät tekijät
- **Digitalisaatiossa huomioitavia näkökulmia**
- Eettiseen toimintaan vuorovaikutuksessa olevat (yksilö, yhteisölliset, yhteiskunnalliset ja globaalit) kehät.
- **Tulevaisuuteen liittyvät skenaariot**

Eettinen toimintamalli

Globalisaatio,
kansainvälistyminen,
monikulttuurisuus,
ilmaston muutos

Digitalisoituva sote
toimintaympäristö,
Digitalisaation etiikka

Eettisen toiminnan edistäminen
ja mahdollistaminen

Tulevaisuuden
teknologioiden kehitys
Tulevaisuuden työ ja
työelämä

Digitalisaation mukanaan
tuomat erityishaasteet ja
eettiset kysymykset

Jatkuvasti kehittyvä
eettinen osaaminen ja
koulutus

Eettinen perusta,
lainsäädäntö ja ohjeet

Globaali
ekosysteemi

Yhteiskunta

Yhteisö/organisaatio

Yksilö

(3) TIEDON
LUOMINEN

Eettinen
toimeenpano

Reflektiivisyys

Eettinen
arviointi ja
päättöksenteko

Tulevaisuuden muutosten
ja eettisten kysymysten
ennakointi

(1) TIEDON
HANKINTA

Eettinen
herkkyys ja
motivaatio

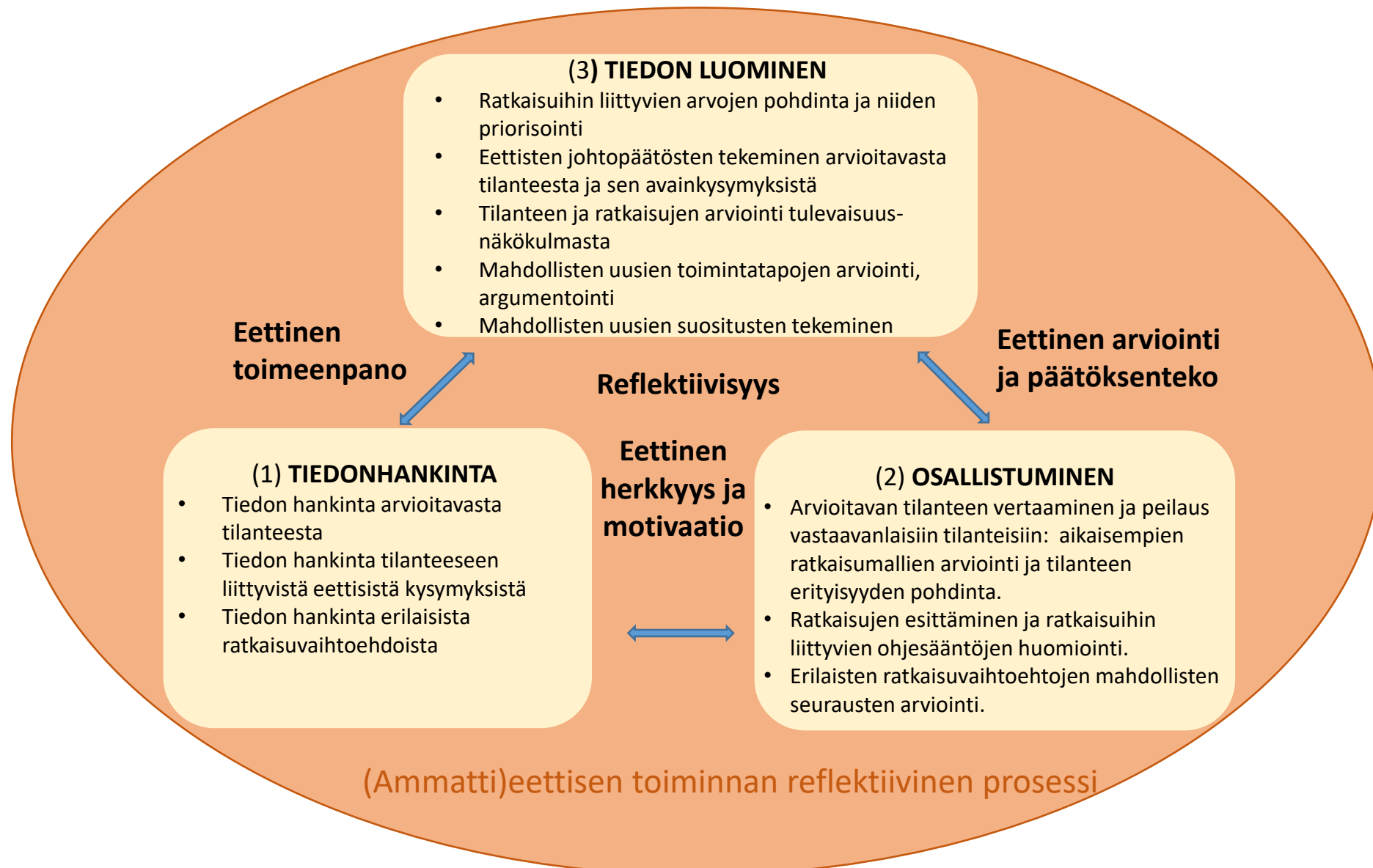
(2) OSALLISTUMINEN

(Ammatti)eettisen toiminnan
reflektiivinen prosessi

Yhteiskunnan arvot ja
normit, poliittinen
päättöksenteko

”Mustat hevoset”,
esim. korona pandemia

Eettisen toiminnan reflektiivinen prosessi

Eettisen toimintamallin jatkuva kehittäminen

- Malli on vielä prototyyppivaiheessa. Sen soveltamisesta etiikan opetukseen ja työelämän digitalisaation haasteisiin tarvitaan kokemuksia.
- Eettisen toimintamallin käyttökohteita:
 - Etiikan opetuksessa esim. Case työskentelyssä - sabluuna tarkastella asioita
 - Työyhteisöissä reflektion apuna esim. asiakaskokemuksista
 - Työväline hahmottamaan asiakkaan tilannetta, palvelujen tarvetta ja niihin liittyviä eettisiä kysymyksiä
 - Eettisen päätöksen teon tukena
 - Kun työyhteisössä otetaan käyttöön digitaalinen palvelu, pohdittaisiin siihen kokonaisuuteen liittyviä eettisiä kysymyksiä -> Varmistetaan, että palvelut ovat asiakaslähtöisiä

Keskustelua

Lue lisää verkko-julkaisusta:

**Sihvo, P. & Koski, A. (toim.) 2020.
Eettinen toimintamalli – Osaamista
tulevaisuuden koulutukseen ja sote-
alan työhön**

Ilmestyy 30.11.2020 mennessä.

Osallistu:

**MOOC Eettinen toimintamalli
(1op)**

Toteutus vuoden 2021 alussa.

Artikkeleita eri julkaisuissa

- Hallamaa J., Leikas J., Sihvo P., Malkavaara M., Vesterinen O., Parviainen T., Koski A., (2020). Virtuaalinen eettinen foorumi 2 : Raportti foorumin toteutuksesta ja tuloksista. , In: Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C, Raportteja: 68, Karelia-ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/343908/C68.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Heino, T., Tauriainen, P., Pasanen, M. & Parviainen, T. 2020. Rakenteet ympärillämme muuttuvat, eettisen osaamisen tarve pysyy ja kasvaa. Dialogi 7.4.2020 <https://dialogi.diak.fi/2020/04/07/rakenteet-ymparillamme-muuttuvat-eettisen-osaamisen-tarve-pysyy-ja-kasvaa/> (1)
- Helminen, K. 2018. Lukijalta: Digiosaamista kehitetään sosiaali- ja terveydenhuollossa. Julkaistu 22.11.2018 16:54. Etelä-Saimaa sanomalehti. <https://esaimaa.fi/mielipide/lukijalta/58317301-4f88-4c55-82e8-7cc3ea9a5aea>
- Koivisto, J.-M., Koskinen, R., Tamminen, P. & Välikangas, K. (2019). SotePeda 24/7 -hanke vastaa Kanta-Hämeen sosiaali- ja terveystalouden muutokseen. HAMK Unlimited Professional 10.12.2019 <https://unlimited.hamk.fi/hyvinvointi-ja-sote-ala/sotepeda-24-7-hanke/#.Xo3TaMgzY2w>

Artikkeleita eri julkaisuissa

- Koski, A., Malkavaara, M., Sanerma, P & Vesterinen, O. Etiikkaa digisti - Mikä opettajuudessa muuttuu? TKI-vuosikirja 2021/Diakoniammattikorkeakoulu. julkaisuprosessissa
- Koski, A., Vesterinen, O, Malkavaara, M, Heino, T & Tauriainen, P. 2020. EETTINEN FOORUMI – TILA(A) OPPIA JA KEHITTÄÄ EETTISTÄ OSAAMISTA. Teoksessa Jari Helminen (toim.) NÄKÖKULMIA OSALLISTAAN TUTKIMUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOITOIMINTAAN - Diakonia-ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan vuosikirja 5. DIAK TYÖELÄMÄ 18. <https://www.theseus.fi/bitstream>
- Nöjd, T & Lehto, B. SOTE-PEDA 24/7 – kohti tulevaisuuden sosiaali- ja terveysalan koulutusta. Etelä-Karjalan ammatillinen SUUNTA –verkkojulkaisussa (ilm. 16.11.2018): <https://www.saimia.fi/suunta/sote-peda-24-7-kohti-tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveysalan-koulutusta/>
- Sanerma, P. & Pönttiö, I. 2020. Eettinen osaaminen kotihoidon digitaalisessa toimintaympäristössä. HAMK Unlimited. julkaisuprosessissa.

Blogit

- Malkavaara, M & Vesterinen, O. 2019. Arvot ja etiikka hyvinvointialojen koulutuksessa. Blogi 11.3.2019. DIALOGI. <https://dialogi.diak.fi/2019/03/11/arvot-ja-etiikka-hyvinvointialojen-koulutuksessa/>
- Taija Nöjd, Birgitta Lehto, Raija Koskinen, Virve Vieraankivi, Arja Koski, Olli Vesterinen, Pirjo Vuoskoski ja Päivi Sihvo. KURKISTUKSIA SOTE-ALAN TULEVAISUUTEEN. Blogi SotePeda 24/7 30.1.2019. <http://sotepeda247.fi/2019/01/30/kurkistuksia-sote-alan-tulevaisuuteen/>
- Malkavaara, M., Vesterinen, O. & Välikangas, K. Jatkuva eettinen arviointi. Blogi SotePeda 24/7. <http://sotepeda247.fi/2019/05/16/jatkuva-eettinen-arviointi/>

Tulevia julkaisuja teoksessa: Sihvo, P. & Koski, A. (toim.) 2020. Eettinen toimintamalli – osaamista tulevaisuuden koulutukseen ja sote-alan työhön

- Ahonen, O. 2020. Esipuhe julkaisuun: Eettinen toimintamalli - osaamista tulevaisuuden koulutukseen ja sote-alan työhön
- Hallamaa, J., Leikas, J., Malkavaara, M. & Vesterinen, O. 2020. Tulevaisuuden teknologiat ja tekoälyn etiikka.
- Helminen, K. & Koskinen, R. 2020. Tulevaisuuden asiakaslähtöinen ja eettinen sote-alan työ.
- Helminen, K., Koskinen, R., Sanerma, P. & Sihvo, P. 2020. Digitalisaation johtaminen ja etiikka - eettistä arviointia ja luottamuksen rakentamista
- Koski, A. & Sanerma, P. 2020. Etiikan oppimista digisti ja valmentava opettajuus - kokemuksia opettajavalmennuksesta.
- Koskinen, R. & Sihvo, P. 2020. Lainsäädäntö ja ohjeistukset eettisesti kestävästä yhteistoiminnan perustana.
- Koskinen, R., Pasanen, M. & Sanerma, P. 2020. Tutkimus- ja kehittämistyön eettisiä kysymyksiä digitaalisessa ajassa.
- Kupiainen, J. 2020. Reflektiivisyys tutkimuksen ja oppimisen näkökulmasta.

Tulevia julkaisuja teoksessa:

Sihvo, P. & Koski, A. (toim.) 2020. Eettinen toimintamalli – osaamista tulevaisuuden koulutukseen ja sote-alan työhön

- Malkavaara, M. 2020. Mitä etiikka on?
- Nöjd, T., Tauriainen, P. & Pasanen, T. 2020. MOOC etiikan oppimisessa ja opetuksessa korkeakouluissa.
- Sihvo, P., Vesterinen, O., Koski, A. Pasanen, M. & Malkavaara, M. 2020. Eettinen toimintamalli.
- Sihvo, P., Vesterinen, O., Koski, A., Pasanen, M. & Malkavaara, M. 2020. Eettisen toimintamallin kehittämisen prosessi.
- Sihvo, P., Sanerma, P. & Ryhänen, A. 2020. Digitalisaation etiikka – sosiaali- ja terveystalouden erityiskysymyksiä.
- Koski, A., Sihvo, P., Koskinen, R, Lehto, B. 2020. Tulevaisuuden eettinen osaaminen.
- Koski, A., Sihvo, P. & Vesterinen, O. 2020. Eettisen toimintamallin jatkuva arviointi ja kehittäminen.
- Heino, T. & Tauriainen, P. 2020. Positiivisen eettisen ilmaston merkitys ammattieettiselle toiminnalle.
- Vesterinen, O. & Pasanen, Miia 2020. Jatkuva oppiminen muuttuvissa toimintaympäristöissä ja digitalisaatio.

Syksyn 2020 huippuwebinaarit!
Tule mukaan ja kerro verkostollesikin!

Tervetuloa
SOTEPEDA 24/7 -HANKKEEN
TULOSSEMINAARIIN
6.10.2020 KLO 9-15

SEMINAARI PIDETÄÄN ZOOMISSA. ILMOITTAUDU
MUKAAN NETTISIVUILTA TAI SUORAAN TÄSTÄ:
ILMOITTAUTUNEILLE LÄHETETÄÄN LINKKI SEMINAARIIN.

@SOTEPEDA247 WWW.SOTEPEDA247.FI

*CASE: COVID-19 TIEDONHALLINNAN TILANNEKUVAN LUOMINEN
JA TIEDOLLA JOHTAMINEN - VESA JORMANAINEN, THL*
HANKKEEN MERKITYS - ILMARI HYVÖNEN, OKM
*TULEVAISUUDEN SOTEDIGI-NÄKYMÄT*EETTINEN TOIMINTAMALLI*
*MONITOIMIJUUS*MOOCIT*MIKROT*DIGITAALINEN LIVING LAB*
*AVOIN OPPIMATERIAALI*PEDAKORTIT*OSAAMISMERKIT*
*VIRTUAALINEN PULMAHUONE*DIGITAALINEN SIMULAATIO*

IHMISLÄHTÖINEN SOTE
SOTE-ALAN 7.10.2020
PALVELUMUOTOILUN 10-15
SEMINAARI

Kuinka soten palveluista tehdään saumattomia,
tehokkaita ja käyttäjäystävällisiä? Tule kuulemaan
maan parhaita soten palvelumuotoilun asiantuntijoita.
Seminaarissa esitellään sote-sektorille tehtyjä
palvelumuotoilun case-esimerkkejä.
Seminaari on maksuton ja se järjestetään Zoomissa.
Ilmoittaudu mukaan nettisivuilta tai suoraan tästä:

@SOTEPEDA247 WWW.SOTEPEDA247.FI

PUHUIJINA MM. NHG-KAUFMANN: PETRA JÄNTTI
HELLON: JUHA KRONQVIST
SOLITA: LIISA KONTIO & SANU VALLINAHO

ILMAINEN
VAHVISTA
DIGISOTE-
OSAAMISTA
-WEBINAARISARJA

TIISTAISIN KLO 14-15 (29.9. klo 13-15)

25.8.2020 SOTEDIGITALISAATION AVOIMET
OPPIMATERIAALIT - SOTEPEDA 24/7
-HANKKEEN YLEISESITTELY
MONITOIMIJUUSTYÖKALUT
1.9.2020 DIGISOTEN ETIIKKA Huom! klo 13-15
29.9.2020 PALVELUMUOTOILU SOTESSA
27.10.2020 DIGISOTE OSAAMISEN MÄÄRITTELY
3.11.2020 TIEDOLLA JOHTAMINEN
17.11.2020 TYÖELÄMÄSSÄ OPPIMINEN 24/7
1.12.2020

Liity webinaariin:
<https://urly.fi/1FBf>

@SotePeda247 #sotepeda247
 SOTE-PEDA 24/7

Lue lisää hankkeesta: www.sotepeda247.fi

23 korkeakoulun SotePeda24/7-verkosto

www.sotepeda247.fi

 @SotePeda247 #sotepeda247

 SOTE-PEDA 24/7

Seuraa
meitä!

